

mesenjal

Novoles

LETO IX.

STEVILKA 4

Straža, 8. marca 1971

GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA LESNEGA KOMBINATA »NOVOLES« STRAŽA PRI NOVEM MESTU

8. marec - dan žena



Drage žene-
ob
Vašem
prazniku

8. marcu

naše
iskrene
čestitke

Uredniški
odbor

Šopek rož za Vaš praznik, drage žene in matere



Rad bi vam napisal nekaj lepega, nekaj nevsakdanjega, nekaj predvsem za vas, drage žene in vaš praznik. Osmi marec praznujemo pri nas že četrto stoletje. Četrto stoletje že govorimo o ženskih pravicah. Največ besed o tej preljubi enakopravnosti pa spregovorimo ravno ob osmem marcu, tako da je ta beseda postala že prava fraza.

So pri nas res že vse ženske enakopravne? Je samo to enakopravnost, da gre lahko v službo, da dobi enaka plačila kot mož, da mora potem doma še delati kot črna živina, da je vse delo v kuhinji in z otroki le na njenih plečih — hvala za tako enakopravnost.

Nikakor se ne moremo in nečemo odvaditi klasičnega družinskega življenja, kakršnega nam zaposlena žena res ne more nuditi.

Če pustimo ob strani neskončno kričnrost, s katero del naših družin zahteva, naj njihove žene in matere vse svoje želje in stremiljenja po ekonomski neodvisnosti in pa bolj prijemljivem uspehu, kot je skrbno vodeno gospodinjstvo, žrtvujejo njihovi ugodnosti.

Seveda hodijo žene v službo zaradi denarja, ampak ne samo zaradi denarja, žene hodijo delat tudi zato, da je tisti denar res njen, da jim daje ekonomsko neodvisnost in da jih postavlja v enakomeren položaj.

Ženska, ki se odloči, da bo samo gospodinja, žena in mati, hudo tvega. Vse njeno življenje je zaprto med štiri stene domače hiše, zunanji svet pa spoznava samo preko moža in otrok. Prva leta je vse lepo in rožnato, čeprav je morda denarja premalo. Mož je prijazen in ljubeč, otroci jo potrebujejo. Ampak otroci odrasčajo, z možem pa imata tudi vedno manj skupnega, saj živita vsak v svojem sila različnem svetu.

Ko je žena stara kakih 40—45 let, jo otroci ne potrebujejo več toliko, začno hoditi svoja pota, ustvarjajo si svoje družine in svoje življenje. Žena in mati pa ima pred seboj še najmanj tri desetletja življenja. Zelo velika bo nevarnost, da bodo ta leta prazna. Odnos moža se tudi včasih spremeni. Koliko tragičnih usod žena poznamo, ko se je mož na lepem želi otresti, ko mu ni več potrebna on pa je njej potreben kot kruh. Čustveno in gmotno je odvisna od nje, prenesti in požreti pa mora vse, sicer se lahko zgodi, da bo ostala sama in brez sredstev.

Ne trdim, da je tako v vsaki družini, kjer žena ni zaposlena. So pa take zgodbe resnične in niti tako posebno redke niso.

Ženske morajo uresničevati vse pravice, ki jih imajo zapisane. Praktično je kot zmerom to dokaj teže — in vendar gre. Žene te generacije imajo nekoliko več pravic kot žene pred njimi, za žene, ki prihajajo pa bo že lažje.

Vsem tovarišicam, materam in ženam k njihovem prazniku vse najboljše in najlepše želje.

5 minut s samoupravljalci

Tov. Piletič Vera dela v računovodstvu in sicer v »vikendu ali zidaniču«, kot popularno pravijo poslojpu v katerem je del računovodstva. Tovari-

šice, ki tam delajo, so zelo zaposlene tako, da sem komaj dobil nekaj odgovorov.

Tov. Vera dela pri Novolesu že več kot 20 let. Začela je še pri GG-ju 1947 leta. Obračunavala je plače delavcem in delala še razna druga dela v administraciji. 1954 leta pa je prenehala z delom in se ponovno zaposlila 1956 leta, tokrat že pri Novolesu. Od tedaj dela le v računovodstvu in je s svojim delom še kar zadovoljna. Sedaj študira izredno . .

Kaj menite o prazniku žena?

Všče mi je ta praznik, ker vsaj takrat slišimo kaj lepega o ženskah in njenih pravicah. Žal pa je še veliko žensk predvsem po kmetih, ki še ne praznujejo tega lepega praznika, čeprav smo že več kot 25 let po vojni. Zanimivo je to, da je bilo takoj po osvoboditvi nekako bolj svečano praznovanje 8. marca. Morda zaradi tega, ker se je ta praznik takrat šele začel praznovati. Danes pa se mi zdi, da je to praznovanje postalo preveč šablonsko in da ni več tiste prisrčnosti kot včasih.

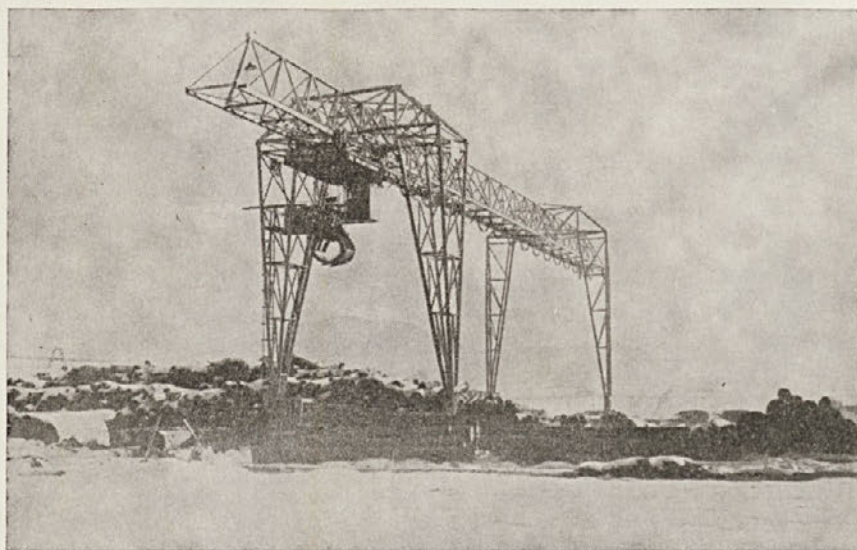
Katero praznovanje pa vam je ostalo najbolj v spominu?

Datuma se ne spominjam točno, mislim pa, da je bilo to leta 1967. Takrat je bil predsednik sindikata Dular Jože. Praznovali smo na Loki. Bilo je res veselo, tako da tega ne bom pozabila tako kmalu. Seveda se tudi sedaj poveseimo ob svojem prazniku in upam, da bomo ženske tudi letos praznovali tako kot včasih.

Kaj mislite o enakopravnosti žensk?

Na to vprašanje pa raje ne bi odgovorila.

Tov. Piletič Veri želimo veselo praznovanje ob prazniku žena in še veliko delovnih uspehov!



Novi žerjav pred kupi hlodov

Kolektivno zavarovanje

Delavski svet je na zadnji seji obravnaval tudi problematiko oziroma povišanje premij za kolektivno nezgodno zavarovanje. Spričo želja članov delovne skupnosti je bil sprejet sklep, da se dosedanja premija v višini 4,00 din, ki jo je plačeval mesečno vsak delavec našega podjetja, poviša na 10,00 din na mesec. Za kakšne odškodnine smo bili zavarovani dosedaj?

Oglejmo si spodnjo tabelo:

nevarnostni razred	za smrt	za invalid- nost	dnevna odškodnina
	din	din	din
I.	9.000	18.000	9,00
II.	6.000	12.000	6,00
III.	4.500	9.000	4,50
IV.	3.600	7.200	3,60
V.	3.000	6.000	3,00

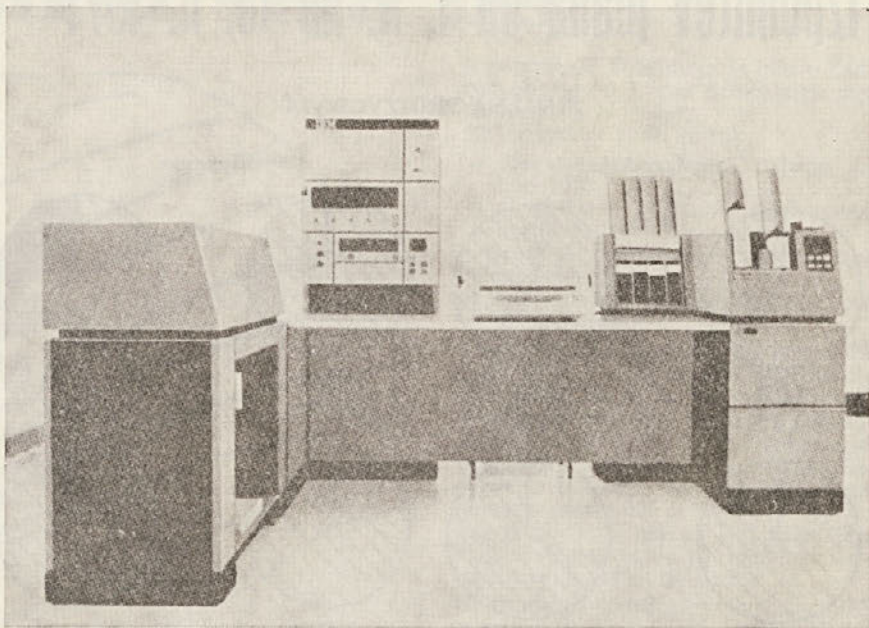
Ker je bila velika večina naših delavcev (1154) z ozirom na to, da delajo na delovnih mestih s povečano nevarnostjo, razporejena v IV. razred, so zaradi tega v primeru morebitne nesreče prejeli tudi skromno odškodnino. Zategadelj je bilo na sestankih svetov delovnih enot in občinskih zbora sindikalne organizacije v podjetju, izražena misel za povečanje premije. V razgovorih s predstavniki Zavarovalnice Sava je bilo zaključeno, da se premija poviša na 10,00 din ter da imajo vsi delavci podjetja iste zavarovalne pravice in so vsi v enem nevarnostnem razredu, ne glede na poklic oziroma vrsto dela, ki ga opravljajo.

In kakšne bodo odškodnine za tako premijo?

nevarnostni razred	za smrt	za invalid- nost	dnevna odškodnina
	din	din	din
Isti za vse	10.000	20.000	9,50

Novo premijo bomo pričeli plačevati s 1. aprilom 1971. Opozorili bi še na to, da to zavarovanje velja v službi in izven nje.

Na koncu bi vas seznanili tudi z višino izplačanih odškodev iz naslova kolektivnega nezgodnega zavarovanja v letu 1970. Le-teh je bilo izplačanih za 41.416 din za 254 nesreč (škod) ter za dva smrtna primera. Opozarjamo ostale delovne skupnosti, da podajo prijave v obratnih pisarnah.



IBM — kmalu tudi pri nas!



Skupni sestanek vodstva mladine s predstavnikom republiške konference Zveze mladine Slovenije

Pionirji osnovne šole Vavta vas čestitajo iz mladih src vsem mamicam in ženam ob njihovem prazniku

P.O. „Jožica Venturini“

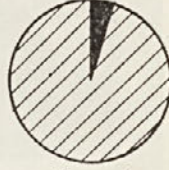
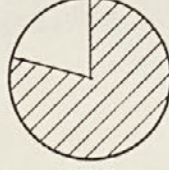
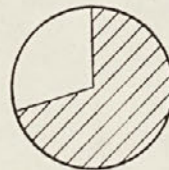
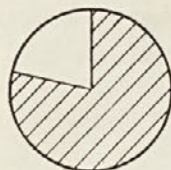
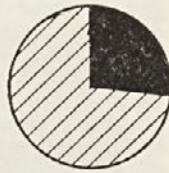
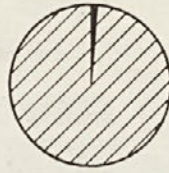
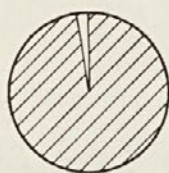
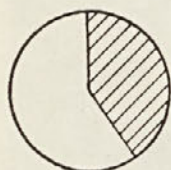
Izpolnitev plana od 1. II. do 15. II. 1971

Kadrovske vesti

FINALNA PROIZVODNJA

proizvodnja

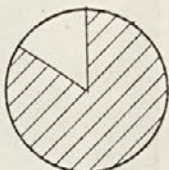
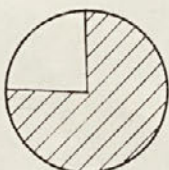
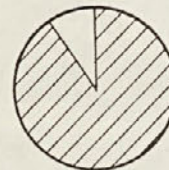
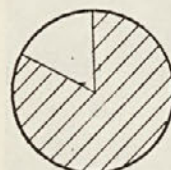
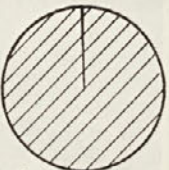
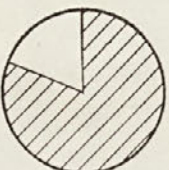
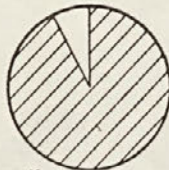
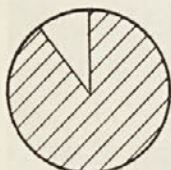
odprema



PRIMARNA PROIZVODNJA

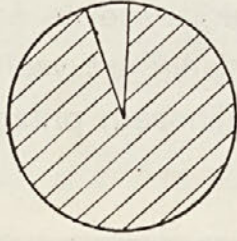
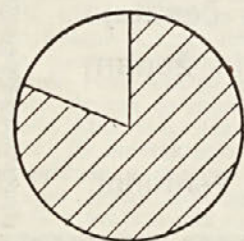
proizvodnja

odprema



NOVOLES - proizvodnja

NOVOLES - odprema



TPP

Prišli:

ZUPANČIČ Maks, PEPERKO Greta,
NOSAN Franc

Odšli:

GAZVODA Ivan, MESARIČ Marjan,
JERMAN Vinko

CRD

Prišli:

FINK Slavko, FABJANČIČ Ivan

Odšli:

KREN Stanislav, KOCJANČIČ An-
ton, GLAVAN Franc

TSP

Prišli:

TISOVEC Mihael, PEČAVER Ivan,
SEPOHAR Martin

Odšli:

BOBNAR Anton, REGELJ Ignac,
MEDIC Metod

TVP

Prišli:

MEDIC Ivan, PUGELJ Jože, GRAB-
NAR Radojka, ŠKRBE Angela, RE-
TELJ Valerija, ŠINKOVEC Anica,
SPELKO Roza, BEDENIKOVIČ Da-
nica, ERBIDA Marija, SKULJ Ceci-
lija, ZUPANČIČ Angela, FINK Jože

Odšli:

ZAJC Cvetka, KRAMARSIČ Ivan

UPRAVA

Prišli:

SNIDARSIČ Stanka, MEDLE Ma-
rija, LEGAN ing. Jože

Odšli:

KAJINIČ Ante

ZST

Odšli:

HEGEDIS ing. Mikloš

ZSO

Odšli:

SKUFA Alojz, ŠKRBE Jože

TDP

Prišli:

VOVK Viktorija, SERCELJ Marija,
BUCAR Ljudmila, SALOPEK Tugo-
mir, PAPEŽ Marija, DAROVEC Ivan,
BREZOVAR Jože

Sodelujte redno
v svojem listu!

Odšli:

KOCJANČIČ Miha, AVSENIK Ana

Četrta seja DS



Brez besed . . .

V soboto, 27. februarja je bila v Zadružnem domu 4. seja delavskega sveta podjetja Novoles.

Na dnevnem redu je bil

- sprejem zaključnega računa za leto 1970
- obravnava pripomb statutarne komisije SOB Novo mesto
- sprejem pravilnika o sprejemanju pripravnikov
- sprejem pravilnika o delitvi osebnih dohodkov

Iz poslovnega poročila za leto 1970 vidimo, da se je število zaposlenih zelo povečalo in da je porastlo tudi število strokovnih kadrov. V lanskem letu je služba za izobraževanje organizirala seminarje in tečaje v katerih je opravilo izpite za določena delovna mesta 424 delavcev ali 33,3%. Izven podjetja pa so bili tečaji za žerjaviste, planerje proizvodnje, organizatorje nabavne službe itd.

Skupno se je izobraževalo v letu 1970 v podjetju ali izven podjetja 505 delavcev ali 43,2%.

Iz poročila je tudi razvidno koliko naših ljudi je letovalo na morju in na Gorenjskem. Razveseljivo je dejstvo, da se je povečalo število delavcev iz direktne proizvodnje, ki so letovali v domovih Alpe-Adria. Ti delavci so resnično potrebni oddiha. Razumljivo je, da potem tak delavec lažje dosega normo, ker se tam spočije in nabere novih moči.

Glede višine nadomestila za K 15 letos ne bo nobenih sprememb. Vsak delavec dobi kot nadomestilo za K 15 10,000 starih din in še posebej del nadomestila za kritje stroškov na letovanju. Namen tega je, da se omogoči čim več delavcem letovanje.

Predsednik sindikata je dal predlog, naj bi se povečalo nadomestilo za K 15 iz 10,000 na 30,000 st. din. Vendar ta predlog ni bil osvojen, ker so vsa sredstva s stabilizacijskimi ukrepi omejena.

Na sestanku delavskega sveta je bil dan v razpravo tudi pravilnik o delitvi osebnih dohodkov. Pravilnik je bil skoraj v celoti sprejet razen nekaterih členov, o katerih bo delavski svet razpravljal na prihodnji seji.

Med drugimi bodo člani delavskega sveta razpravljali na prihodnji seji tudi o plačilu prevoznih na delo in iz dela.

Novo v tem pravilniku pa je, da delavcu, ki mu manjka še pet let delovne dobe do upokojitve, ostanejo osebni dohodki za ta čas nespremenjeni v primeru, da je razporejen na manj ovrednoteno delovno mesto, če je pri podjetju skupno zaposlen vsaj 20 let.

Na koncu seje je bilo tudi sklenjeno, da se nabavi iskalec kovin za drobilec, ker se lahko zgodi, da se ta zaradi kovinskih delov, ki pridejo vanj, ustavi. Ker pa je drobilec nujno vezan na energetske sistem, lahko ugotovimo, koliko stroškov bi nastalo, če bi zmanjkalo kurjave.

Krčne žile - bolezen današnjega časa

Po najnovejših statističnih podatkih boleha v Jugoslaviji najmanj dva milijona prebivalstva zaradi sprememb na ožilju spodnjih okončin, kar povzroča motnje krvnega obtoka. V naših specialističnih ustanovah in inštitutih za medicino dela so ugotovili, da od tega števila odpade okrog 70 odstotkov na delavke oziroma delavce zaposlene v industriji, posebej če njihovo delovno mesto zahteva stoječe delo. S svojo boleznijo je vsak pacient nehoti postal član velike družine bolnikov, ki trpijo za motnjami obtoka v spodnjih okončinah. Strokovnjaki se zavedajo, da se ta družina nenehno povečuje. Marsikaj o vzrokih te bolezni nam je že znanega, priznati pa moramo, da je pri njej tudi precej nepojasnjenega.

Predvsem si nismo še na jasnem kako preprečiti nadaljnje naraščanje števila bolnikov s to boleznijo, kako obvarovati že naše otroke, da ne bodo trpeli zaradi istih težav. Raziskave na tem področju se nadaljujejo. Naše farmacevtske tovarne zelo intenzivno delajo na tem problemu, seveda v najtesnejšem sodelovanju z znanimi jugoslovanskimi in tujimi strokovnjaki s tega področja medicine. Proučujejo najrazličnejše vplive na bolezen, ki jo označujemo kot cirkularno pretočne motnje v spodnjih okončinah, načine in možnosti preprečevanja in posebej zdravljenja te bolezni. Da bi se karkoli doseglo na tem področju, je nujno potrebno poleg prizadevanja strokovnjakov v naših zdravstvenih ustanovah in farmacevtskih tovarnah tudi disciplinirano sodelovanje bolnikov. To vsekakor ni samo medicinski ampak tudi hud socialno ekonomski problem moderne dobe, problem ki zahteva sistematično teamsko delo, entuziazem strokovnjakov in prizadevnost bolnikov.

Raziskave in statistična obdelava motenj obtoka spodnjih okončin so pokazale, da se v Jugoslaviji odstotek bolnikov, ki boleha za prevarikoznim in varikoznim sindromom giblje med 10 in 20% in sicer med 30 in 70 letom starosti. V nekaterih tovarnah v Sloveniji so v zadnjem času strokovnjaki našli tudi do 50% članov kolektiva, ki so prizadeti zaradi motenj obtoka v spodnjih okončinah in potrebujejo zdravljenje. To je vsekakor zelo zaskrbljujoče poročilo. Ta bolezen ki jo nekateri imenujejo minus varianta pokončne drže človeka je torej resnična in potencialna nevarnost za vse ljudi. Statistika je pokazala, da so motnje obtoka v spodnjih okončinah bolj pogostne pri osebah, ki dalj časa stojijo in sicer zaradi delovanja sile teže, da je invalidnost zaradi te bolezni večja, kot se sicer misli in da se zaradi te bolezni izgubi najmanj toliko delovnih ur kot pri gripi.

Člani delovnih kolektivov v tovarnah, posebej tam, kjer proizvodnja še ni

na zadostni tehnični ravni, morajo zaradi narave svojega poklica pretežno del delovnega časa stati. To velja tudi za delavce v kmetijstvu, gradbeništvu, komunalnih podjetjih itd. Če še navedemo, da so ogrožene osebe, o katerih smo pravkar govorili, nepoučene o vajah, ki jih je potrebno izvajati v odmorih na delovnem mestu, da bi se preprečile motnje obtoka v spodnjih okončinah, potem je jasno, da je na mrtvi točki in da ga je potrebno čim prej aktualizirati. Zato mora zdravstvena služba, posebej služba medicine dela, bolj spremljati pojave motenj obtoka na spodnjih okončinah, ker bi pravočasni ukrepi in zdravljenje gotovo pozitivno vplivali na izboljšanje stanja pri nas.

V takih pogojih in pri takih poraznih rezultatih bi zdravstvena služba morala točno določiti organizacijo dela na tem problemu, kot tudi strokovni profil zdravnikov ki bi teamsko obdelovali bolnike z prevarikoznim in varikoznim sindromom (zdravnik splošne medicine, dermatovenerolog, kirurg za ožilje itd.).

Ko se je davni prednik današnjega modernega človeka postavil na zadnje noge in začel uporabljati sprednje kot bodoče roke, nikakor ni mogel predvidevati, kakšne posledice bodo in koliko jih bo. Ena od nezaželenih je poslabšanje krvnega obtoka v spodnjih okončinah, ki se pogosto zaključuje kot bolezen z imenom krčne žile, krtice ali strokovno varice. Ta bolezen sodobnega človeka sodi med najbolj razširjene nasploh. Po podatkih različnih avtorjev zbolijo za njo več kot polovica vsega prebivalstva, čeprav so podatki dokaj različni, glede na starost opazovanih skupin, njih poklice, življenjske navade in druge okoliščine.

Za razumevanje nastanka motenj v obtoku in razvoja krčnih žil, si moramo najprej priklicati v spomin znanje o normalnem krvnem pretoku.

Vemo, da kri proti periferiji poganja srce s svojo močjo. Potem, ko le ta prepoji tudi najbolj oddaljene dele telesa, odda snovi, ki jih kot potrebne nosi s seboj in sprejme od celic vse tisto kar jim je odvečno ali škodljivo, začne pot nazaj proti srcu. Od najtanjših žilic, lasnic ali kapilar proti debelim in debelejším se t. im. venska kri zbira in usmerja proti srcu. To omogočajo posebne zaklopke, nameščene v notranjem ven. Sila, ki poganja kri, pa prihaja z več strani; pritisk nove krvi, ki prihaja, gibanje mišic ob venah (posebno pri delu), utrip žil odvodnic, ki se prenaša na v bližini potekajoče vene, vsrk s strani srca in še drugi.

Iz povedanega je razumljivo dvoje; da bo odtok toliko težji in počasnejši kolikor se kri zbira in odteka iz srca bolj oddaljenih delov telesa, kot je to prav slučaj s spodnjimi okončinami. In drugič, da bo kri za-

stajala in bo odtok oviran, če kate-rakoli od sistemov, ki sodelujejo v odtoku, odpove.

Če pa pride do zastajanja krvi v spodnjih okončinah, če je torej dotok oviran in počasen, sledijo najrazličnejše spremembe predvsem na teh mestih, a pozneje lahko tudi drugod. Ravno to vidimo pri krčnih žilah, posebej če so močnejše razvite.

V največjem številu primerov je nastanek krčnih žil povezan z naslednjimi činitelji:

1. Določena nagnjenost k razvoju krčnih žil je že prirojena. V nekaterih družinah se pojavljajo krtice pogostejše kot v drugih. V enem primeru gre za razvojne napake v ožilju, njih zgradbi, razvejenosti v drugem pa za splošno slabost tistega gradiva v žilnih stenah, ki je odločilno za elastičnost in odpornost. V tretjem gre za povezavo teh dveh med seboj ali teh še z drugimi.

2. Pridobljene motnje v obtoku, ki jih ni malo skozi vse življenje: med temi so posebno pomembne vse tiste ki na določen način ovirajo odtok, zaradi pritiska na žile kot je to v nosečnosti, pri razvoju neke bule v mali medenici ali v trebuhu, zaradi močnega podvezovanja okončine, zarastline v okolici itd. Posebno so pomembne okvare ožilja samega, na primer poškodbe, vnetja, različne spremembe pod vplivom hormonov, prehrane itd. Večina teh namreč okvari zaklopke, ki potem ne zadržujejo krvi, ampak ta prosto pada navzdol. Prezreti ne smemo niti tistih motenj in okvar, ki nasploh ovirajo ali otežkočajo obtok, kot so močnejše ploska stopala, posledice poškodb, na primer zlomov goleni, večjih brazgotin po ranitvah in končno način življenja ter poklic. V najrazličnejših in najbolj pisanih kombinacijah teh in drugih činiteljev prihaja vedno do podobne slike. Kri ne odteka več normalno iz prizadetega področja, kopiči se v posameznih predelih in pritiska od znotraj na žile. Ker so te manj odporne se počasi širijo. Ko so se razširile, so zaklopke, če so še sploh ohranjene še bolj odmaknjene in slabše opravljajo svojo funkcijo, zato je odtok slabši, stene se čedalje močnejše širijo. Tako nastanejo različno oblikovane razširitve žil enkrat na daljšem odseku, drugič na manjšem v obliki vreck, nanizane ena na drugo, tretjič kot drobna mreža itd. Prizadete pa so lahko vene na površini ali v globini. Našemu opazovanju so seveda površne krtice bolj dostopne, pa tudi pogostejše so. V začetku razvoja bolezenskih sprememb ni posebnih težav. Pojavijo se v glavnem čez dan, zaradi pokončne drže človeka. Noga zateče, čez noč pa zopet splahni. Pojavi se hitrejša utrujenost, napetost v stopalu in v goleni, žile čedalje bolj nabrekajo. K temu se pridružijo krči. Ko bolezen enkrat začne svojo pot (nadaljevanje na 7. strani)

Krčne žile - bolezen današnjega časa

(nadaljevanje s 6. strani)

jo skoraj nezadržno nadaljuje, če se le ne poseže vmes. Žile se čedalje močneje širijo in zajemajo tudi prej neprizadete dele, prehrana goleni, stopala ali cele spodnje okončine je čedalje slabša. To se kaže tudi na koži kot zadebelitev, drobne krvavitve, sprememba v barvi, površno vnetje, t. im. golenji ekcem. Pogosto se pojavi vnetje še na žilah, neke vrste sesedanje in zlepljanje krvi na vnetnem predelu — tromboflebitis ki zna biti huda komplikacija krčnih žil. Na nekaterih mestih krtice toliko izbuhejo navzven, da iz njih začne krvaveti, pridružijo se spremembe na ostalih tkivih, a v končni fazi sledi najneprijetnejša posledica — razvoj golenje razjede.

Obolenje je mogoče pri večini oseb zadržati v razvoju bolezenske slike, omiliti težave in vsekakor preprečiti poznejše nevšečnosti in komplikacije. Osnovo pa je zavedati se, da iz majhnih nastanov velike krčne žile in iz lažjih tudi znaki, ker bolezen, če jo ne začnemo zdraviti, nenehno napreduje. Poleg tega mora biti vsak bolnik pripravljen na sodelovanje pri zdravljenju, ki traja domala vse življenje od prvih težav naprej, s krajšimi ali daljšimi presledki brez vsakih motenj. To nedvomno terja veliko potrpežljivost od zdravnika, še več pa od bolnika.

Zdravljenje in preprečevanje posledic mora upoštevati vse tiste činitele, ki na svoj način vplivajo na nastanek krčnih žil. Ker na prirojene slabosti ne moremo vplivati v zadostni meri se usmerimo na tiste, ki so nam dostopne. Zdrav način življenja ob zadostnem telesnem gibanju, gojenje športov, pravilno razporejeni in dobro izkoriščeni počitki, posebno v poklicih, ki terjajo daljšo stoji, v nosečnosti itd., pomagajo preprečevati prezgodnje nastajanje krtic. Zdravljenje začnemo čimprej in ga usmerjamo zoper vse činitele ki so nam dostopni. Uporabnih metod je več: jemanje zdravil, zdravljenje z injekcijami ali operacijo, oziroma kombinacijo več metod hkrati. Težko je dati prednost neki od teh, kajti vsaka ima prednost v enih in slabost v drugih primerih. Prepustimo da o teh odloča zdravnik, bolnik pa naj sledi in izvaja njegove napotke. Od bolnika se terja da prihaja redno na kontrole, nosi elastične povoje, ki jih snema le ponoči, a nogo povija natanko tako kot mu je naročeno. Večkrat je potrebno da bolnik dobi tudi vložke za ploska stopala, oz. izvaja ortopedske vaje za jačanje stopalnega oboka, izgubi kak kilogram na teži, ter se izogiba vsega kar bi sicer oviralo krvni obtok. Nekateri bolniki obupajo v času zdravljenja, ne zavedajoč se posledic katerim gredo nasproti. Uspehi zdravljenja pa ne izostanejo če se le začne dovolj zgodaj in dovolj dolgo.

Zdravljenje motenj obtoka v spodnjih okončinah je torej zelo različno. V zadnjem času se je razvil nov način zdravljenja z različnimi preparati, ki jih pacient zaužije ali uporablja lokalno in, ki presegajo v področje mikrocirkulacije. Ti preparati uspešno preprečujejo posledice, ki nastanejo zaradi motenj krvnega obtoka v spodnjih okončinah. Tako so znani preparati divjega kostanja, ki vplivajo na kapilarno steno tako, da zvišujejo kapilarno rezistenco in zmanjšujejo prepustnost kapilar. Dobre uspehe zdravljenja so tudi registrirali pri t. i. kombinirani terapiji. Najboljše so se pokazale kombinacije preparata, ki vsebujejo razen tonizirajočih, vasoprotektivnih substanc še komponente ki stimulirajo obtok in take ki imajo protivnetno delovanje. Pri zdravljenju varikoznega simptomnega kompleksa naj bo načelo pacienta, da čimprej začne s terapijo.

Zdravljenje takih bolnikov mora biti dobro organizirano in zahteva od zdravnika in posebej od pacienta, popolno sodelovanje, seveda, če želimo nekaj doseči. Posebej je važno poudariti zgodnje triažiranje in odkrivanje takih bolnikov pri katerih so spremembe šele na začetku. Takoj je treba začeti z zdravljenjem in ukrepi, ki naj preprečijo napredovanje bolezni.

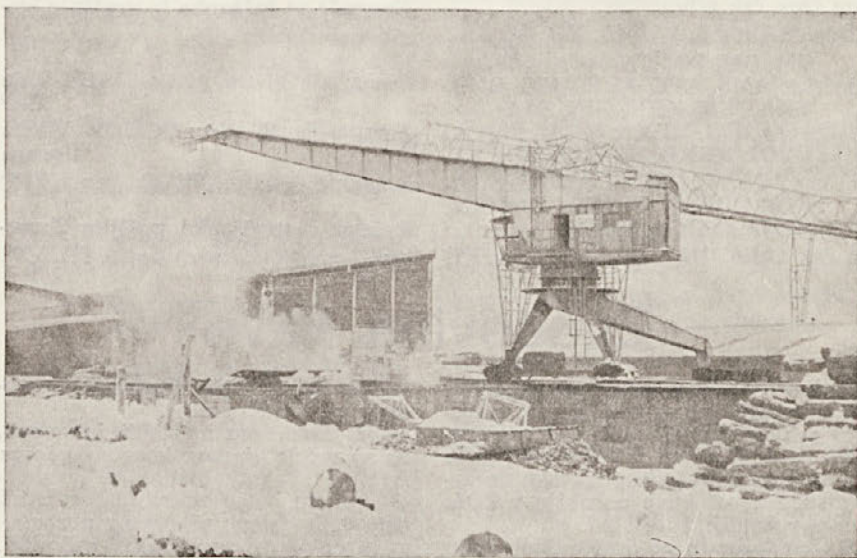
Sistematični pregledi delavcev v industriji bi morali biti redni, osebe, ki so ogrožene pa bi bilo treba pravočasno poklicno preorientirati, kar pomeni za delovno skupnost in prizadetega velik dobiček.

Razumljivo je, da je v vseh primerih boleznijo oziroma motenj obtoka v spodnjih okončinah potreben zdravniški pregled in spoštovanje zdravnikovih navodil, ker je samo zdravnik pristojen za reševanje tega problema.

Zamotana, zelo heterogena in še vedno neraziskana področja prevarikoznega in varikoznega sindroma so problemi, ki jih vse bolj raziskujemo; proučevanje tega medicinskega, hkrati pa tudi socialno-ekonomskega problema današnjega časa terja po vsem civiliziranem svetu ne samo vztrajno in sistematično skupinsko delo strokovnjakov medicincev, temveč tudi aktivno sodelovanje bolnika. V takšno načrtno delo je predvsem vključen vsak zdravnik. Poznanje zgradbe ven in normalnega venskega krvnega obtoka zlasti v spodnjih okončinah je temeljno znanje, ki omogoča zdravniku, da prodre globlje v problematiko vzroka in nastanka teh sicer kroničnih stanj. Tedaj začetek zdravljenja ni težak, ker terja manj porabljenega časa, daje pa kvalitetnejšo obdelavo bolnika in končno v večini primerov zelo dobre uspehe zdravljenja.

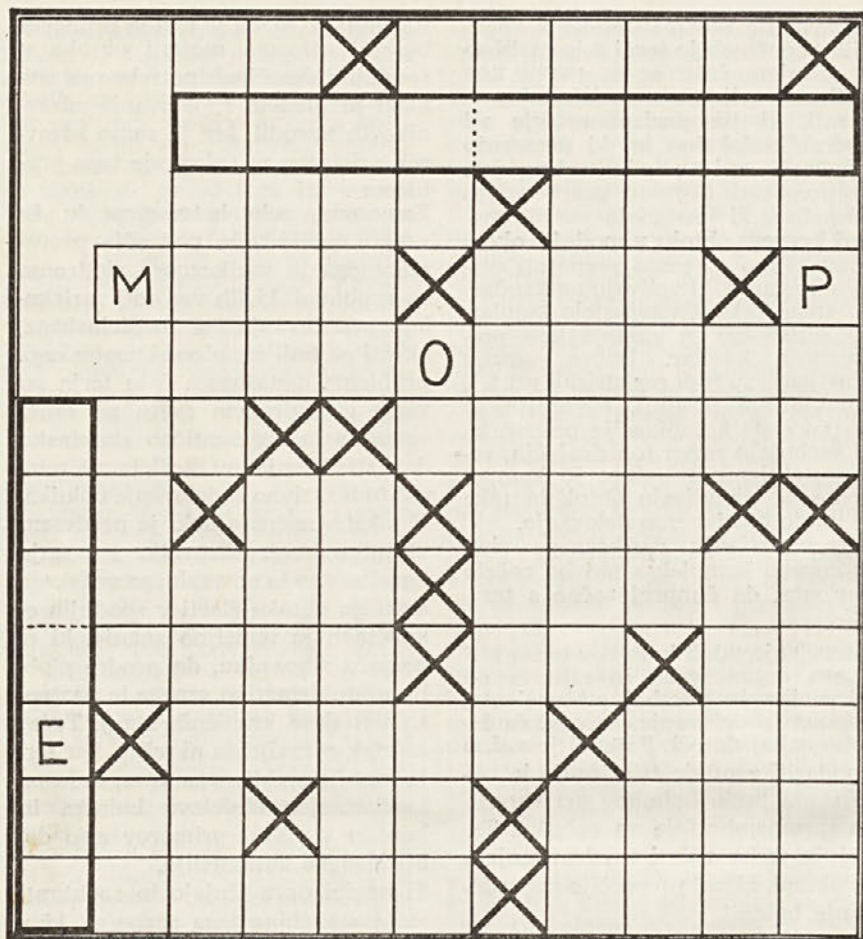
Ti nagibi opravičujejo in so hkrati »moto« vsebine tega sestavka, ki v njem želim poudariti pomembnost problematike motenj venskega krvnega obtoka v spodnjih okončinah, seznaniti bralca oziroma eventualnega pacienta o tem zelo pogostem problemu.

Dr. Đ. L.



Srečanje velikanov

Nagradna sestavljanica



Iz besed pod sestavljenko, ki so razvrščene po številu črk, popolnite križanko tako, da dobite ime bližnjega praznika, v kvadratih, ki so močnejše označeni.

Pozorni bodite na že vpisane črke in na številke črk v besedah

2 črki: AR, ČE, KI, MA, NO, OD, OL, OM, PO, OV,

3 črke: AMS, ATE, AVE, BAC, DUO, EKA, NOI, NEK, GIN, RIA,

4 črke: LARA, MEKA, MRAK, NICA, OVOJ, REKE, URAL, VERA,

5 črk: ADAMO, CEPEC, MOTOR, NAPIS, ODEJA, OSAKA, ROMAN, PITIA, TAJGA, ŽLICA

6 črk: ALADIN, MALIEC, OSAJKI,

POLENO,

7 črk: ALABAMA

8 črk: ARESNICA

9 črk: NAKOLENCE, MARMELADA

Nagrade za križanko iz prejšnje številke so dobili:

1 nagrada 30 din, ANDOLJSEK Vida TDP

2 nagrada 20 din, UCMAN Vlasta Uprava

3 nagrada 10 din, BEVC Franci, TDP

Rešene sestavljenke pošljite Trampuš Andreji (uprava) do 20. III. 1971

Zgodovina kave

Vedno več ljudi sega po skodelici temne tekočine — kavi, po vsem svetu je porabijo 120 milj. litrov dnevno. Zato sodi tudi pridobivanje kave med pomembne gospodarske dejavnosti. Največ kave porabijo v ZDA, nato v Angliji, Italiji itd.

O tem, kako in kdaj so odkrili kavo in jo začeli uporabljati, pripoveduje mnogo pripovedk. Najbolj znana pa

pravi, da se je to zgodilo v 9. stoletju po našem štetju.

Mladi kozji pastir Kaldi je opazil, da so začele njegove koze nenadoma živahno skakati. Močno se je začudil, potem pa je odkril, da so živali osmukale zelene plodove z neznanega grmovja. Še sam je poskusil plod. V ustih je začutil grenkobo, kmalu pa je postal spočit in svež. Najbrž

bi pastirjevo odkritje šlo v pozabo, da ni zanj zvedel neki hodža, ki je kaj rad zadremal pri molitvi. Plodove, ki so šli sprva v slast kozam, je duhovnik posušil, skuhal in »zva-rek« spil. Pijača mu je pregnala zasp-anost in to je bila, kot pravi pri-povedka — prva skodelice kave.

Pravijo, da so se Arabci kmalu navadili na to pijačo, zlasti še zato, ker islam prepoveduje uživanje vina. V »svetem mestu Mekki« so odprli vrsto »kavarn«, kjer so romarji pili kavo, peli in plesali. Leta 1511 je Kair-bej, ki mu te navade niso ugajale, ukazal, da morajo vse ka-varne zapreti. To prepoved pa je plačal z življenjem. Prepovedal je namreč najljubšo pijačo kairskega sultana.

V Carigradu so prvo kavarno odprli 1540. leta in ta je obratovala skoraj 40 let. V 17. stoletju se je uživanje kave razširilo po vsej Italiji. Prvo evropsko kavarno so odprli v Benetkah 1624. eta, precej nenavada-na pripovedka pa pripoveduje o tem, kako so na Dunaju prišli do prve kavarne.

Turki so kavo že dobro poznali, ko so leta 1683 pridrli pred Dunaj. Bili so si gotovi zmage, pa je neki avstrijski vojak Kolšički le prišel skozi njihove vrste in priklical pomoč. Turki so bili premagani, hrabri vojak pa je dobil za nagrado 100 vreč zaplenjene turške kave. Kolšički je nato odprl prvo dunajsko kavarno.

V 18. stoletju so pili kavo že po vsej Evropi in Holandci so hiteli saditi kavne grmičje v Vzhodni Indiji. Francozi so leta 1723 začeli gojiti kavo na Martiniku. Hitro so se plantaže razširile po vsem svetu, kjer je kava uspevala. Haiti, San Domingo, Surinam, Jamajca, Filipini, Kuba, Celebes. V Braziliji, kjer pridelajo danes največ kave, so jo začeli gojiti leta 1727.

V Vzhodni Afriki so eksperimentalno zasadili kavo leta 1896, danes pa se širijo plantaže kave na 170 000 ha v Keniji, Ugandi in Tanganjiki.

Otroci iz otroškega vrtca v Straži so počastili svoje mamice ob dnevu žena. Pogumno so prepevali in deklamirali ter pokazali, da so se že marsičesa naučili. Tovarišici vzgojiteljici ter pomožnemu osebju smo hvaležni za trud in prizadevnost, ki jo vlagata v svoje delo.

Hvaležna mamica

Ureja uredniški odbor. Glavni in odgovorni urednik: Marjan MAZNIK, tehnični urednik: Gabrijel MAKUC. Izdaja delavski svet Lesnega kombinata »NOVOLES« v Straži pri Novem mestu. Naklada 1.400 izvodov.